

RÈN LUYỆN KỸ NĂNG THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG KHÁM PHÁ THEO HƯỚNG TRẢI NGHIỆM CHO SINH VIÊN MẦM NON TRONG HỌC PHẦN “PHƯƠNG PHÁP KHÁM PHÁ MÔI TRƯỜNG XUNG QUANH”

Nguyễn Lệ Thương

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Hoạt động đào tạo giáo viên mầm non trình độ cao đẳng được thực hiện dựa trên chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo. Trong quá trình học tập và rèn luyện dưới mái trường sư phạm, sinh viên được trang bị hệ thống tri thức hiện đại, cập nhật xu hướng phát triển mới về phương pháp, kỹ thuật tổ chức dạy học và giáo dục cho trẻ mầm non. Một trong những xu hướng mới hiện nay đang được các giảng viên trong nhà trường chú trọng rèn luyện cho sinh viên là việc tổ chức hoạt động giáo dục cho trẻ theo hướng trải nghiệm. Bài viết đưa ra một số biện pháp rèn luyện kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá môi trường xung quanh theo hướng trải nghiệm

Từ khóa: Hoạt động khám phá, Kỹ năng, Môi trường xung quanh, Sinh viên, Trải nghiệm.

Nhận bài ngày 28.12.2023; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 28.03.2024
Liên hệ tác giả: Nguyễn Lệ Thương; Email: nlthuong@daihocthudo.edu.vn

1. MỞ ĐẦU

Giáo dục mầm non (MN) là giai đoạn đầu tiên trong hệ thống giáo dục quốc dân, là bộ phận quan trọng trong sự nghiệp đào tạo thế hệ trẻ thành những con người có ích, thành những con người mới. Trong những năm gần đây, bậc học mầm non đang tiến hành đổi mới chương trình giáo dục trẻ mầm non, trong đó đặc biệt coi trọng việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm (TrN) phù hợp sự phát triển của từng cá nhân trẻ, khuyến khích trẻ hoạt động một cách chủ động tích cực, đồng thời tạo điều kiện cho giáo viên phát huy khả năng sáng tạo trong việc thiết kế và tổ chức các hoạt động giáo dục trải nghiệm cho trẻ.

Hoạt động khám phá môi trường xung quanh mang lại cho trẻ những ấn tượng mới, thỏa mãn về nhu cầu nhận thức của trẻ. Trong giảng dạy học phần “Phương pháp khám phá môi trường xung quanh” (MTXQ), giảng viên (GV) cần trang bị cho sinh viên (SV) có những kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá môi trường xung quanh theo hướng trải nghiệm (TrN). Trên thực tế giảng dạy hiện nay, GV bộ môn đã hướng dẫn SV thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng TrN, tuy nhiên trong thực tiễn đào tạo cho thấy, việc SV áp dụng hoạt động khám phá theo hướng TrN chưa thường xuyên, mới chỉ thiết kế và tổ chức một số hoạt động TrN ở chủ đề như khám phá thực vật, động vật. SV còn gặp khó khăn trong việc lựa chọn hoạt động khám phá để thiết kế và tổ chức theo hướng TrN, SV còn chưa có khả năng lựa chọn đồ dùng hiệu quả để trẻ sử dụng vào hoạt động TrN. Thời gian để GV rèn luyện kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng TrN chưa có do đó kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng TrN còn hạn chế. Với mong muốn trang bị cho SV kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm hiệu

qua hơn, bài viết đưa ra biện pháp rèn luyện kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng TrN nhằm phát triển năng lực nhận thức cho trẻ.

2. NỘI DUNG

2.1. Mục tiêu của học phần Phương pháp khám phá môi trường xung quanh trong chương trình đào tạo giáo viên MN trình độ cao đẳng

Học phần Phương pháp khám phá MTXQ là một trong những học phần ứng dụng, trang bị cho SV những kiến thức và kỹ năng giáo dục nhận thức cho trẻ mầm non. Chương trình chi tiết bộ môn Phương pháp khám phá MTXQ trình độ cao đẳng mầm non hướng tới mục tiêu trang bị cho sinh viên nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động khám phá MTXQ. Hình thành và rèn luyện cho sinh viên kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động cho trẻ khám phá MTXQ.[1]. Tổ chức hoạt động cho trẻ KP MTXQ theo hướng trải nghiệm hoàn toàn phù hợp với mục tiêu mà chương trình hướng đến. Bên cạnh đó, tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm giúp sinh viên có thể linh hoạt vận dụng các phương pháp dạy học tích cực trong quá trình tổ chức cho trẻ KPMTXQ, hình thành năng lực thiết kế và tổ chức các hoạt động cho trẻ khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm, qua đó nâng cao kiến thức chuyên môn, kỹ năng nghiệp vụ.

2.2. Ý nghĩa tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm cho trẻ MN

Tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm hoàn toàn phù hợp với trẻ mầm non vì tư duy của trẻ là tư duy trực quan đòi hỏi trẻ phải tương tác trực tiếp với môi trường; Kinh nghiệm sống của trẻ hạn chế nên cần được tạo điều kiện và cơ hội tích lũy thông qua các trải nghiệm trực tiếp; Cảm xúc của trẻ giai đoạn mầm non phát triển mạnh mẽ nên chỉ qua trải nghiệm cụ thể mới tạo dấu ấn cảm xúc, tích cực lĩnh hội kinh nghiệm.

Tổ chức hoạt động cho trẻ khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm là một cách học thông qua thực hành, với quan niệm việc học là quá trình tạo ra tri thức mới trên cơ sở trải nghiệm thực tế, dựa trên những đánh giá, phân tích trên những kinh nghiệm, kiến thức sẵn có của trẻ về MTXQ. Như vậy, thông qua các hoạt động trải nghiệm, trẻ được cung cấp kiến thức, kỹ năng từ đó hình thành những năng lực, phẩm chất và kinh nghiệm.

Tổ chức HĐ cho trẻ khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm khiến trẻ sử dụng tổng hợp các giác quan (nghe, nhìn, chạm, ngửi...) để có thể tăng khả năng lưu giữ những điều đã tiếp cận được lâu hơn, giúp trẻ có thể tối đa hóa khả năng sáng tạo, tính năng động và thích ứng. Trẻ được trải qua quá trình khám phá kiến thức MTXQ và tìm giải pháp, từ đó giúp phát triển năng lực cá nhân và tăng cường sự tự tin. Hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm giúp cho việc học trở nên thú vị hơn với trẻ và việc dạy trở nên thú vị hơn với người dạy.

Khi trẻ được chủ động tham gia tích cực vào quá trình hoạt động, trẻ sẽ có hứng thú và chú ý hơn đến những điều được tiếp cận và ít gặp vấn đề về tuân thủ kỷ luật. Trẻ có thể học các kỹ năng sống bằng việc lặp đi lặp lại hành vi qua các bài tập, hoạt động, từ đó tăng cường khả năng ứng dụng các kỹ năng đó vào thực tế. Trong khi cho trẻ khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm giáo viên mầm non có vai trò định hướng, hỗ trợ, đánh giá, uốn nắn, sửa sai cho trẻ. Tùy thuộc vào từng hoạt động trải nghiệm, giáo viên đưa ra các tình huống có vấn đề để trẻ trải nghiệm với các tình huống đó. Như vậy, trẻ rất hứng thú và kiến thức, kỹ năng sẽ hình thành một cách nhẹ nhàng, tự nhiên.

2.3. Biện pháp rèn luyện kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm

2.3.1. Nguyên tắc rèn luyện kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm

- Nguyên tắc đảm bảo tính mục đích

Rèn luyện kỹ năng cho sinh viên thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm cần hướng dẫn sinh viên thực hiện đúng các trình tự, đảm bảo mục đích của hoạt động. Quá

trình rèn luyện kỹ năng cho sinh viên thiết kế và tổ chức hoạt động trẻ khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm cũng cần căn cứ vào mục tiêu mà sinh viên cần đạt được khi học học phần khám phá MTXQ

- Nguyên tắc đảm bảo tính khoa học

Khi rèn luyện kỹ năng cho sinh viên thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm cần đưa ra các bước thiết kế kế hoạch và các bước tổ chức hoạt động một cách hệ thống, chặt chẽ, hợp lý và logic phù hợp với học phần khám phá MTXQ, phù hợp với nội dung cho trẻ khám phá MTXQ, phù hợp với trình độ nhận thức của SV.

- Nguyên tắc đảm bảo tính thực tiễn

Rèn luyện kỹ năng cho sinh viên thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm cần tuân thủ yêu cầu của học phần khám phá MTXQ của chương trình đào tạo trình độ CĐSP Mầm non. Các hoạt động cho trẻ khám phá MTXQ cần được tổ chức phù hợp điều kiện thực tế, với hệ thống cơ sở vật chất hiện có của trường Đại học Thủ Đô (ĐHTĐ). Quy trình đưa ra là phù hợp với thực tiễn tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm ở các trường mầm non

- Đảm bảo tính khả thi của hoạt động

Việc tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm đòi hỏi các điều kiện nhất định về giáo viên, cơ sở vật chất, cách tổ chức hoạt động của sinh viên. Trên thực tế, khả năng đáp ứng những điều kiện trên ở trường mầm non không thống nhất. Do vậy, khi tổ chức hoạt động cần tính đến các yêu cầu tối thiểu về các điều kiện thực tiễn. Đồng thời, lựa chọn nội dung, phương pháp tổ chức cần khai thác triệt để các điều kiện có sẵn ở trường mầm non.

2.3.2. Các căn cứ để xây dựng biện pháp

- Căn cứ vào đề cương môn học ‘Phương pháp khám phá môi trường xung quanh’ dành cho SV GDMN C2020 ngành giáo dục mầm non trường ĐHTĐ hệ cao đẳng, để xác định các tiêu chí đánh giá về kỹ năng tổ chức hoạt động khám phá theo hướng TrN và thời điểm ra nhiệm vụ thiết kế cho SV.

- Căn cứ vào Chương trình giáo dục mầm non của Bộ Giáo dục - Đào tạo năm 2021 để xác định các chủ đề của môi trường xung quanh từ đó hướng dẫn sinh viên thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm phù hợp nhằm rèn luyện kỹ năng tổ chức hoạt động khám phá.

- Căn cứ hướng dẫn thực hiện Chương trình Giáo dục Mầm non ở các độ tuổi mẫu giáo để rèn luyện kỹ năng cho SV thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá TrN phù hợp chủ đề và độ tuổi.

- Căn cứ vào đặc điểm nhận thức

- Căn cứ vào thực trạng kỹ năng tổ chức hoạt động khám phá theo hướng TrN của SV đã khảo sát ở chương 1.

2.4. Các biện pháp rèn luyện kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm

2.4.1. Nhóm biện pháp rèn luyện kỹ năng thiết kế hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm

a. Biện pháp 1: Lựa chọn nội dung hoạt động khám phá phù hợp với hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm

* *Mục đích:* Giúp sinh viên có kỹ năng lựa chọn được nội dung khám phá MTXQ phù hợp theo hướng trải nghiệm, phù hợp với nhận thức và điều kiện thực tiễn nhằm phát huy tính tích cực, hiệu quả của trẻ trong hoạt động khám phá

** Cách tiến hành:*

- Yêu cầu SV nghiên cứu các nội dung cho trẻ khám phá MTXQ trong Chương trình giáo dục mầm non hiện hành, sưu tầm dự kiến ngân hàng nội dung, phiên chế năm học, các kế hoạch năm học, các hoạt động giáo dục trẻ tại trường mầm non, từ đó bổ sung cho SV có nguồn kiến thức phong phú về nội

dung khám phá MTXQ sẽ giúp SV có kỹ năng hơn trong việc lựa chọn nội dung khám phá MTXQ phù hợp với hoạt động theo hướng TrN.

Bước 1: Tổng hợp các nội dung khám phá MTXQ trong Chương trình giáo dục mầm non và chủ đề đã sưu tầm trong phiên chế năm học.

GV chia SV thành các nhóm nhỏ 5-7 SV sau đó giao nhiệm vụ yêu cầu các nhóm tổng hợp các nội dung khám phá MTXQ trong chương trình giáo dục mầm non và trong các ngân hàng nội dung dự kiến ở phiên chế năm học đã sưu tầm, phân loại nội dung các chủ đề khám phá theo hướng trải nghiệm như sau:

- + Nội dung chủ đề Thế giới thực vật
- + Nội dung chủ đề Thế giới động vật
- + Nội dung chủ đề Phương tiện giao thông
- + Nội dung chủ đề Nước và hiện tượng tự nhiên
- + Nội dung chủ đề Bản thân
- + Nội dung chủ đề Gia đình
- + Nội dung chủ đề Nghề nghiệp[2][3]

SV các nhóm tổng hợp các nội dung khám phá MTXQ theo các chủ đề để dễ dàng lựa chọn những nội dung sẽ thiết kế và tổ chức khám phá theo hướng trải nghiệm.

Ví dụ: Chủ đề Nước và hiện tượng tự nhiên: Bầu trời: Bầu trời ban ngày, ban đêm (có những gì, như thế nào?); Thời gian, vị trí lặn của mặt trời. Khái niệm hoàng hôn, bình minh. Có thể nhìn thẳng vào mặt trời được không? Ánh sáng mặt trời có tác dụng gì? Làm gì để tránh nắng; Cho trẻ biết các hoạt động của con người vào ban ngày và ban đêm. Mưa: Các hiện tượng xảy ra khi trời sắp mưa? Có những loại mưa nào? Khi mưa thường có hiện tượng gì? Nguyên nhân gây ra mưa? Tác dụng của mưa. Gió: Những dấu hiệu của gió thổi (lay cây cối, nước, cảm giác da, sự di chuyển của các vật). Các loại gió, tác dụng của gió; Các đồ tạo ra gió. Các mùa: dấu hiệu của các mùa, quan hệ của mùa đối với đời sống con người, con vật, cây cối,...

SV tổng hợp những chủ đề dự kiến trong năm học đã sưu tầm, theo các chủ đề với những nội dung trong chương trình giáo dục mầm non, để hiểu rõ hơn việc lựa chọn nội dung nào sẽ phù hợp lấy làm tên chủ đề cho trẻ khám phá và khám phá theo hướng TrN

Bước 2: Lựa chọn nội dung hoạt động khám phá phù hợp với hoạt động khám phá trải nghiệm.

Việc lựa chọn nội dung hoạt động khám phá phù hợp với hoạt động khám phá TrN là rất quan trọng. Đây là kỹ năng đầu tiên sinh viên cần có để thực hiện được hoạt động cho trẻ khám phá trải nghiệm, vì khi xác định đúng nội dung, đúng chủ đề phù hợp với trẻ, tạo hứng thú cho trẻ TrN thì mới thu được kết quả về mặt nhận thức. Khảo sát cho thấy, nhiều sinh viên ở mức độ trung bình trong kỹ năng lựa chọn nội dung, chủ đề chưa thực sự phù hợp hoạt động trải nghiệm, các nội dung SV lựa chọn không hấp dẫn trẻ tham gia trải nghiệm. Qua đó, chúng tôi đã hướng dẫn sinh viên một số nội dung cụ thể để sinh viên có kỹ năng lựa chọn từ những nội dung khám phá sang các hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm phù hợp, hấp dẫn trẻ.

* Căn cứ lựa chọn nội dung khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm:

- Thứ nhất SV cần phải căn cứ vào đặc điểm nhận thức của mỗi độ tuổi có khả năng thực hiện trải nghiệm hoạt động nào phù hợp.

- Thứ hai là điều kiện chuẩn bị hoạt động có khả năng đáp ứng nội dung chủ đề đó.

- Thứ ba là nội dung hoạt động khám phá trải nghiệm có thực sự hứng thú đối với trẻ. Việc lựa chọn nội dung để trẻ khám phá theo hướng trải nghiệm cần linh hoạt, có sự thay đổi để nhằm tạo ra sự

mới mẻ về nội dung và môi trường trải nghiệm cho trẻ. Từ những nội dung khám phá theo chủ đề SV lập danh sách những nội dung thực hiện khám phá theo hướng trải nghiệm.

* Hướng dẫn SV lập danh sách nội dung khám phá theo hướng trải nghiệm

+ Lập danh sách nội dung hoạt động khám phá theo hướng TrN cụ thể cho mỗi chủ đề

Để sinh viên lựa chọn được đa dạng, linh hoạt, khám phá trải nghiệm hiệu quả tôi đã hướng dẫn sinh viên lập bảng danh sách nội dung khám phá theo hướng TrN để thiết kế và tổ chức cho từng độ tuổi ở mỗi chủ đề.

Ví dụ về danh sách nội dung - hoạt động khám phá theo hướng TrN sinh viên lựa chọn theo chủ đề cho trẻ các độ tuổi

Bảng: Lựa chọn nội dung khám phá theo hướng trải nghiệm

STT	Chủ đề	Nội dung KP theo hướng TN	Hoạt động KP theo hướng TN	Độ tuổi
1	Thực vật	- Trải nghiệm với lá cây - Hạt lạc - Hạt gạo - Nhu cầu của thực vật	- Ghép hình lá cây - Xay hạt - Hạt gạo nhảy múa - Cây cần gì để lớn lên và khỏe mạnh	4-5 tuổi 4-5 tuổi 5-6 tuổi 5-6 tuổi
2	Nước và các hiện tượng tự nhiên	- Màu sắc - Đặc tính của nước - Tính chất của nước - Không khí	- Nhuộm màu hoa - Sự thấm của nước - Nước bốc hơi - Bắt không khí	3-4 tuổi 4-5 tuổi 5-6 tuổi 5-6 tuổi
3	Động vật	- Quá trình phát triển của gà - Nhu cầu của động vật	- Quả trứng - Chế biến thức ăn	3-4 tuổi 5-6 tuổi
4	Nghề nghiệp	- Nghề bé chọn	- Thiết kế trang phục nghề bé chọn	5-6 tuổi
5	Gia đình	- Bé làm nội trợ	- Đầu bếp	4-5 tuổi

Trên cơ sở đã lựa chọn được những nội dung theo hướng khám phá trải nghiệm từ những chủ đề, GV yêu cầu SV đưa ra danh sách các hoạt động cho trẻ trải nghiệm từ những chủ đề trên, để khi xác định được các hoạt động khám phá trải nghiệm SV tiếp tục thiết kế và tổ chức các hoạt động đó.

b. Biện pháp 2: Hướng dẫn sinh viên xây dựng hệ thống câu hỏi giúp trẻ chia sẻ kinh nghiệm, rút kinh nghiệm trong quy trình tổ chức hoạt động trải nghiệm

Mục đích:

+ Rèn luyện kỹ năng xây dựng hệ thống câu hỏi giúp trẻ chia sẻ kinh nghiệm, rút kinh nghiệm trong quá trình thiết kế hoạt động khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm cho sinh viên từ đó GV dễ dàng đánh giá được khả năng nhận thức của trẻ

Cách tiến hành:

Để tổ chức hoạt động khám phá trải nghiệm SV sẽ khảo sát kinh nghiệm của trẻ. Đàm thoại với trẻ về những cảm xúc hay ấn tượng của trẻ về đối tượng, mối quan hệ giữa trẻ với nhau trong quá trình trải nghiệm, kỹ năng hoạt động mà trẻ được tham gia. Trong quá trình hoạt động khám phá TrN giai đoạn chia sẻ kinh nghiệm và rút kinh nghiệm là rất quan trọng để giúp trẻ nhận thức, vì vậy sinh viên cần rèn luyện kỹ năng xây dựng hệ thống câu hỏi trao đổi, đàm thoại gợi mở cho trẻ nhằm phát triển khả năng nhận thức của trẻ trong giai đoạn này.

Bước 1: Hướng dẫn SV xây dựng hệ thống câu hỏi giúp trẻ chia sẻ kinh nghiệm

Xây dựng câu hỏi trong giai đoạn này nhằm mục đích khảo sát mức độ nhận thức, kinh nghiệm mà trẻ có được về đối tượng khám phá trải nghiệm, từ đó có phương pháp tác động phù hợp nhằm giúp trẻ phát triển nhận thức thông qua hoạt động thực hành khám phá trải nghiệm.

SV cần phân loại câu hỏi theo trình tự sau:

- + Câu hỏi về chủ đề trẻ được trải nghiệm – khám phá
- + Câu hỏi về các hoạt động trẻ đã tham gia và thực hiện trong quá trình trải nghiệm
- + Câu hỏi về cảm xúc, suy nghĩ.
- + Câu hỏi hướng đến việc chia sẻ, kiến thức, kỹ năng, thái độ có được thông qua hoạt động khám phá – trải nghiệm
- + Câu hỏi hướng đến việc xác định nguyên nhân, dẫn đến kết quả của hoạt động[4]

Trước khi tiến hành khám phá – trải nghiệm, SV sử dụng những loại câu hỏi trên khuyến khích trẻ thể hiện hiểu biết của mình về đối tượng. Trong thiết kế hoạt động khám phá trải nghiệm SV cần đưa ra một số câu hỏi theo trình tự trên nhằm hướng dẫn và định hướng cho trẻ chia sẻ kinh nghiệm

Bước 2: Hướng dẫn SV xây dựng hệ thống câu hỏi giúp trẻ rút ra kinh nghiệm

Trong hoạt động này hướng dẫn sinh viên xây dựng những câu hỏi đàm thoại giúp trẻ rút ra kinh nghiệm qua trải nghiệm là cách thức khái quát hóa, hệ thống lại các kinh nghiệm trẻ đã chia sẻ ở bước 2. Cần xác định câu hỏi nhằm khai thác liên quan đến cảm xúc, để lại nhiều ấn tượng cho trẻ với đối tượng, về mối quan hệ của trẻ với quá trình trải nghiệm. Trong kế hoạch SV nên trình bày rõ quá trình đàm thoại với trẻ để trẻ rút ra kinh nghiệm của bản thân.

Trình tự câu hỏi hướng dẫn SV xây dựng hệ thống kinh nghiệm trẻ đã lĩnh hội

- + Đặt câu hỏi trẻ: Con đã học được điều gì qua hoạt động này?, Hãy nói về những điều con học được qua hoạt động này? Con có thể chia sẻ với các bạn cách làm/cách thực hiện không?.
- + Trẻ tự nói lên kinh nghiệm của bản thân qua hoạt động khám phá trải nghiệm vừa tham gia
- + Gợi ý những nội dung mà trẻ chưa đề cập đến để trẻ suy nghĩ và tự rút ra bài học kinh nghiệm cho bản thân.
- + Giúp trẻ hệ thống lại các kinh nghiệm mà trẻ vừa chia sẻ, có thể sử dụng phương tiện trực quan để minh họa lại các kinh nghiệm của trẻ và để trẻ khắc sâu trải nghiệm.
- + Định hướng trẻ vận dụng kinh nghiệm vào hoạt động thực hành, thực tế.

Trong các giai đoạn của hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm việc xây dựng hệ thống câu hỏi giúp trẻ chia sẻ kinh nghiệm và rút kinh nghiệm là thước đo mức độ nhận thức trước và sau khi hoạt động trải nghiệm qua đó đánh giá đúng được khả năng nhận thức đồng thời củng cố, rèn luyện phát triển tư duy cho trẻ.

Để rèn luyện kỹ năng xây dựng hệ thống câu hỏi giúp trẻ chia sẻ kinh nghiệm và rút kinh nghiệm yêu cầu SV chọn một hoạt động khám phá trải nghiệm cụ thể và xây dựng hệ thống câu hỏi theo hướng dẫn trên nộp GV sửa và góp ý.

2.4.2. Nhóm các biện pháp rèn luyện kỹ năng tổ chức hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm

a. Biện pháp 1: Sử dụng phương tiện, đồ dùng trong quá trình tổ chức cho trẻ khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm

Mục đích: Giúp SV rèn luyện kỹ năng sử dụng phương tiện, đồ dùng trong hoạt động cho trẻ khám phá theo hướng trải nghiệm phù hợp, hiệu quả.

Cách tiến hành:

Kỹ năng sử dụng phương tiện, đồ dùng, trong quá trình tổ chức cho trẻ khám phá trải nghiệm là một yếu tố rất quan trọng quyết định đến hiệu quả hoạt động thực hành trải nghiệm. Qua nghiên cứu, khảo sát đánh giá ở phần thực trạng cho thấy kỹ năng lựa chọn và sử dụng phương tiện, đồ dùng tổ chức cho trẻ khám phá trải nghiệm có tỉ lệ cao ở mức độ trung bình và yếu. Vì vậy, tôi đưa ra hướng dẫn sinh viên cách sử dụng phương tiện, đồ dùng cụ thể như sau:

Bước 1: Hướng dẫn sinh viên lựa chọn phương tiện, đồ dùng cho hoạt động khám phá trải nghiệm

+ Lựa chọn phương tiện, đồ dùng đúng đề tài, phù hợp với mục đích, nội dung hoạt động khám phá trải nghiệm, không nên sử dụng đồ dùng thay thế sẽ làm giảm hiệu quả trong quá trình sử dụng. VD: Hoạt động khám phá trải nghiệm: Nhu cầu của thực vật cần lựa chọn đồ dùng vật thật trẻ trực tiếp trải nghiệm sử dụng các dụng cụ chăm sóc cây, với những đề tài này không dùng đồ dùng thay thế vật thật để trải nghiệm.

Ví dụ: Với hoạt động khám phá trải nghiệm không khí, cô sử dụng cốc cho trẻ bắt không khí. Đây là cách lựa chọn sai đồ dùng khi cho trẻ khám phá trải nghiệm. Với hoạt động này để trẻ được trải nghiệm rõ rệt thông qua giác quan biết được tính chất của không khí cô cho trẻ sử dụng túi ni lông màu trắng sẽ phù hợp và hiệu quả hơn.

Việc lựa chọn đồ dùng phù hợp cũng sẽ giúp cho quá trình sử dụng của cô và trẻ đạt hiệu quả trong hoạt động khám phá TN. Do đó để tổ chức một hoạt động trải nghiệm nên chọn ra một số đồ dùng sau đó GV kiểm tra tính hiệu quả của loại đồ dùng đó trước khi quyết định lựa chọn.

Bước 2: Hướng dẫn sinh viên sử dụng phương tiện, đồ dùng trong quá trình tổ chức cho trẻ khám phá MTXQ theo hướng trải nghiệm.

Hướng dẫn SV trong quá trình tổ chức các HĐ theo hướng trải nghiệm các bước sau:

Hoạt động khám phá trải nghiệm đòi hỏi trẻ phải trực tiếp sử dụng các phương tiện, đồ dùng để nhận thức do đó việc sử dụng đúng hay sai cách ảnh hưởng đến sự thành công của hoạt động khám phá trải nghiệm. Để sử dụng đúng cách, hiệu quả phương tiện, đồ dùng trực quan SV thực hiện như sau:

+ Sử dụng những vật liệu quen thuộc, đơn giản, tự làm hoặc có sẵn chẳng hạn các phế liệu như vỏ hộp sữa chua, cốc nhựa dùng 1 lần đã qua sử dụng, giấy ăn, nguyên vật liệu từ thiên nhiên, cát, sỏi... sẽ giúp cô và trẻ dễ sử dụng đúng cách, không bị bối ngỡ, lúng túng. VD: Hoạt động khám phá trải nghiệm màu sắc cô và trẻ sử dụng, ống hút, giấy ăn để pha và thấm màu, ống hút là những đồ dùng trẻ quen sử dụng nên sẽ thực hiện thao tác thuần thục và hiệu quả.

+ Sử dụng đồ dùng của cô và trẻ giống nhau để đảm bảo tính khách quan và để trẻ dễ quan sát thực hiện cá nhân.

+ Khi sử dụng nhiều loại phương tiện, đồ dùng để thực hiện cho một hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm cần phân theo chủng loại để tiện lấy và sử dụng. VD: Hoạt động khám phá trải nghiệm bác nông dân cô nên chia đồ dùng theo chủng loại như đồ dùng để thu hoạch, đồ dùng chế biến nông sản thu hoạch, đồ dùng để trang trí sản phẩm.

+ Phương tiện thực hiện hoạt động và đồ dùng để khám phá trải nghiệm cần được để ngăn nắp gọn gàng theo thứ tự, có dán nhãn chữ in. Trong quá trình sử dụng chúng ta có thể dạy trẻ cách sử dụng những đồ dùng dễ vỡ như tùy tinh, sành sứ. Qua đó, trẻ học được cách sử dụng các phương tiện, đồ dùng

một cách cẩn thận.

+ Khi sử dụng phương tiện, đồ dùng khám phá cần thực hiện đúng thao tác để rèn tương tác của trẻ với đồ dùng, vật liệu mà GV đã chuẩn bị.

b. Biện pháp 2: Rèn luyện kỹ năng tổ chức khám phá – trải nghiệm qua bài tập thực hành cá nhân

Mục đích:

Rèn luyện kỹ năng tổ chức khám phá trải nghiệm cho sinh viên thông qua các bài tập thực hành cá nhân. Từ đó, nâng cao cho SV kỹ năng thực hành tổ chức hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm.

Cách tiến hành:

Để tổ chức hiệu quả hoạt động cho trẻ khám phá theo hướng trải nghiệm, sinh viên cần được rèn luyện thực hành các hoạt động thường xuyên, đặc biệt là rèn luyện kỹ năng thực hành cho mỗi cá nhân. Trong quá trình hướng dẫn sinh viên thực hiện các hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm, chúng tôi nhận thấy SV còn lúng túng, chưa linh hoạt, thao tác với phương tiện, đồ dùng khám phá trải nghiệm chưa hiệu quả. Vì vậy để giúp cho sinh viên có kỹ năng tốt hơn trong tổ chức dạy trẻ khám phá theo hướng trải nghiệm là vô cùng cần thiết. Vì thời lượng giảng dạy trên lớp hạn chế về thời gian và việc tổ chức hoạt động khám phá theo hướng TrN là PP chúng tôi mới đưa vào hướng dẫn SV do đó việc rèn luyện cho sinh viên qua các bài tập thực hành cá nhân sẽ giúp SV rèn luyện tốt hơn. Qua các bài tập thực hành cá nhân, sinh viên cần phải tự học, tự tìm hiểu để thiết kế hoạt động khám phá trải nghiệm bài tập giảng viên giao,

Bước 1. Giao bài tập cá nhân cho sinh viên: Bài tập được giao trên ứng dụng googclass room. Sinh viên được giao tổ chức các hoạt động cho trẻ khám phá theo hướng TrN với chủ đề cụ thể như: Nước và các hiện tượng tự nhiên, thực vật, phương tiện giao thông, gia đình,... Sinh viên được tự lựa chọn chủ đề, độ tuổi để xác định tên đề tài tổ chức hoạt động khám phá theo hướng TrN.

Bước 2. Sinh viên quay lại video thực hành tổ chức hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm và nộp bài trên ứng dụng theo đúng thời gian quy định mà giáo viên yêu cầu.

Với mục đích của SKKN nhằm rèn luyện kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá MTXQ theo hướng TrN thì việc luyện tập thực hiện các bài tập giáo viên giao sẽ hiệu quả.

3. KẾT LUẬN

Tổ chức hoạt động giáo dục theo hướng trải nghiệm là một trong những giải pháp đổi mới giáo dục mầm non theo hướng tiếp cận phát triển năng lực cho trẻ mầm non, nhằm đạt được tốt nhất mục tiêu giáo dục mầm non. Tổ chức hoạt động khám phá môi trường xung quanh theo hướng trải nghiệm phù hợp với quan điểm “học thông qua trải nghiệm” ở trường mầm non, giúp trẻ linh hoạt, củng cố và mở rộng kiến thức về MTXQ một cách thú vị, dễ dàng, phát triển các năng lực thực tiễn của trẻ. Tổ chức hoạt động khám phá MTXQ chính là một hoạt động giáo dục quan trọng giúp trẻ phát triển nhận thức do đó việc rèn luyện kỹ năng cho SV trong học phần khám phá môi trường xung quanh. Từ đó giúp SV phát triển các kỹ năng nghề nghiệp GVMN tương lai. Xuất phát từ nhận thức như thế, bài viết đã đề xuất các biện pháp rèn luyện kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động khám phá theo hướng trải nghiệm. Việc đề xuất này không đơn giản chỉ là một sự liệt kê một chuỗi hết biện pháp này qua biện pháp khác. Như đã thấy, chúng tôi quy loại và xếp thành nhóm các biện pháp. Cùng với việc trình bày các biện pháp theo nhóm, bài viết cũng đã thuyết minh cách thực hiện, nêu rõ mục đích và mục tiêu thực hiện biện pháp. Dĩ nhiên việc thực hiện các nhóm biện pháp đó là tùy thuộc vào điều kiện cụ thể của lớp học, phụ thuộc vào đặc điểm của cụ thể của đối tượng trẻ cũng như sự chủ động của chính GV. Điều tối hậu là kết quả đầu ra – tức cái năng lực mà tự đối tượng đạt đến thông qua quá trình giáo dục – quá trình mà

việc thực hiện các biện pháp nói trên chỉ là một phần của cả một hoạt động tổng thể. Chỉ cần GV ý thức được điều tối hậu đó thì việc tuân thủ hay vận dụng các biện pháp mới phát huy giá trị của nó.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hoàng Thị Oanh – Nguyễn Thị Xuân (2008) , *Giáo trình “Phương pháp cho trẻ mầm non khám phá khoa học về môi trường xung quanh”*, NXB Giáo dục
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Chương trình giáo dục mầm non* , NXB Giáo dục.
3. Nguyễn Thị Hòa (2019), *Giáo trình “Giáo dục học mầm non”*, NXB Đại học Sư Phạm
4. Hoàng Thị Phương (Chủ biên) – Lê Thị Bắc Lý – Bùi Thị Lâm – Nguyễn Mạnh Tuấn (2018), *Tổ chức hoạt động giáo dục theo hướng trải nghiệm ở trường mầm non*, NXB Đại học Sư Phạm
5. Trần Thị Ngọc Trâm – Lê Thu Hương – Lê Thị Ánh Tuyết (2012), *Hướng dẫn tổ chức thực hiện CTGDMN (các độ tuổi)* – NXB giáo dục Việt Nam, Hà Nội.

TRAINING SKILLS IN DESIGNING AND ORGANIZING EXPLORATORY ACTIVITIES WITH AN EXPERIENTIAL APPROACH FOR UNDERGRADUATES STUDYING EARLY CHILDHOOD EDUCATION IN THE MODULE "METHODS OF EXPLORING THE SURROUNDING ENVIRONMENT"

Summary: *High-level early childhood teacher training activities are carried out according to the training program's output standards. Students are equipped with a modern knowledge system throughout their academic and training activities under the guidance of education and update new trends in the methods, techniques and education of primary schoolchildren. One of the current trends highlighted by the faculty is the organization of educational activities for children through experiential learning. This paper presents some methods for training the ability to design and organize activities to explore the environment through experiential approaches.*

Keywords: *Exploratory activities, Skills, Surrounding environment, Undergraduates, Experience.*